మట్టెలరవళి

తొలకరి వానలకు తగిలిన కొత్త కొత్త నీటితో గోదావరితల్లి చెంది రించి ఉఱ్ఱుట్లూగుతూవుంది. ఆయమకు కుంకుమర్పిస్తూవుందా యన్నట్టు ఎఱ్ఱగా తురాయిమొక్క పూసి వొడ్డునే కనిపిస్తూ వుంది. ఆయమ కరళ్ళ నా దానికి హంగుగా తాళంవేస్తూ ఉందా యన్నట్టు పసరాకులతో రావిచెట్టు రేవుచెంత ధ్వనిస్తూ యుంది. " ఓ గంగమ్మతల్లీ ! ఇవిగో ! నీకు రవికలగుడ్డలు, ఇవిగో ! నీకు రంగురంగుల చీరలు యన్నట్టు సాయంకాల సంధ్యాదేవి వన్నెచిన్నెల మయమై తొలకాడుతూ సౌభాగ్యవతులగు ద్విజాంగనలో యన దోచుపక్షుల వరుసల్ని వెనుదరుముతూ యుంది.

కొత్తగా తగిలిన నీరు శబరి నీరా లేకపోతే పరిసరాల్ని యున్న ఎఱ్ఱరాళ్ళ దిబ్బమీదుగా ప్రవహించి రంగుసుద్ద కలిసిన రాణ్మహేంద్రవరపు నీరా యనే సంశయం గట్టునుండి వితర్కించే మనుష్య మానసాన్ని ఇంకా గుంజిస్తూనే యుంది. శబరి నీరైతే యంత ఎఱ్ఱగా యుండదంటున్నారు కొందఱు. శబరి నీరు కాకపోతే ఆ పాఱుదల యుండదంటున్నారు కొందఱు.

ఇలా కొందఱు, అలా కొందఱు, యనుకునే వాళ్లు యనుకుంటూనే యున్నారు. ఆ రాత్రి కడచిపోయింది. మఱునాడు తెల్లారి ఎనిమిది తొమ్మిది గంటలవుతుంది. పట్టపగలు. పుష్కరరేవులో పల్లెజవ్వని నావలోంచి చేపలగంప నిండుది వొడ్డుకు దించుకుని, పయట సవరించుకుంటూ ఉంది. పదిమంది

కొనుగోలుగాళ్లూ మూగేరు. పెద్దచేప, చిన్నచేప, ఎత్తిచూచి ఎంతకిస్తావు? ఎంతకిస్తావు? యని అంటున్నారు.

దూరాన్నే నడేట్లో లంక — లంకమీద జనం — ఆ జనం వేసికొన్న తాత్కాలిక కుటీరాలు—కుటీరాలనుబట్టి ఆరగట్టిన వలలు—యన్నీ కూడా ఒక్కక్షణంలో యల్లకల్లోలము అయి పోతూ మహాదృశ్యం వొకటి ప్రదర్శింపునకొచ్చింది. ఏమిటది? పెద్ద ప్రవాహం. నీటివంక చూస్తే ఏనుగునడక, నురువువంక చూస్తే లేడిపరుగు. లంక, లంకమీది జనం, జనం వేసికొన్న కుటీరాలు, కుటీరాలను ఆరుతూయున్న వలలు యన్నీ మునిగి పోయినాయి. ఒక్క వంతెన, వంతెన మీదుగా వస్తూయున్న మెయిలు బండీ ఆ రెండే శాశ్వత మన్నట్టు తోచినాయి.

పల్లె జవ్వని వెనక్కి తిరిగి చూచింది. ప్రవాహం వచ్చే సిందని తెలిసికాదు. మెయిలుబండి యప్పుడే వస్తూవుంది. దాని చప్పుడుకు వెనక్కిచూసి, బేరగాండ్రతో "నన్ను పోనీయం డర్రా! బండికూడా వచ్చేసింది. నాకు దారియ్యండర్రా! చూడండి....మీతో బేరాలు ఎప్పటికీ తెగవు. బజారుకుపోతాను" యని యనాలనీ, బేరగాండ్రను తప్పించుకు బజారుకు పోదామనీ దాని వూహ. ఆ వూహతో వెనక్కితిరిగి చూచింది.

కాని పాపం! మెయిలువేగంకంటె, మెయిలుచప్పుడు కంటె, గోదారి గంగ యెక్కువగా మెరిసింది, ఎక్కువగా ఉరిమింది దాని కనుల్లోనూ, దాని వీనుల్లోనూ. యంతేకాదు దాని హృదయకుహరంలోనికి స్తంభాలు కూలి వంతెన ప్రీలి పడ్డట్టు యయిపోయింది. దాని కడుపు తరుక్కుపోయింది.

తెచ్చిన చేప లన్నింటినీ వచ్చిన మనుష్యులే యెత్తుకు పోయినారో గాని గద్దలే యెగరేసుకు పోయినాయోకూడా కాన

కుండా ఆ స్త్రీ గట్టమ్మటే వాలు పడవలా నడుస్తూ యుంది. మధ్యాహ్నం 12 గంటలయింది. యపరాహ్ణం మూడైంది. సాయంకాలం ఆరైంది. ఆమె ఆలా నీటికేసి చూపెట్టుకునే నడుస్తూయుంది. ఆమె కెదో దృష్టిపథాన్ని కనబడుతూయుంది. ఆమె పెనిమిటిలా కనిపిస్తూయుంటా డెవడో మనిషి నీటితో పెనుగులాడుతూ ఎదరీతను గట్టుకు వస్తూ యున్నట్టు ఉంటాడు. మళ్ళీ జారిపోతుంటాడు. దృష్టినుంచే జారిపోతూయుంటాడు. ఎలా రక్షించేది యతణ్ణి ? ఎవరు రక్షించేది యతణ్ణి ?

బహుళపక్షమి. చీకటి పడిపోతూయుంది. పైపెచ్చు ఝుంఝూ మేఘం కమ్ముతూయుంది. చిటపట చినుకు ఇదిగో యదిగో యంటూవుంది. రాత్రి ఎనిమిది తొమ్మిది కూడా అయింది. ఎలుగెత్తి పిలుస్తుందా ? వెలుగేమైనా చూపిస్తుందా ? చేయి విసురుతుందా ? ఆమె ఏమి చేయడానికినీ అశక్తురాలను కోంది. ఆ యబలకు మటో ఆలోచనే తట్ట లేదనుకోంది. ఏలాగయితే ఉదయం తొమ్మిదినుంచీ గట్టమ్మట నడుస్తూ ఆ దృష్టి పథాన్ని పడేవాడు తన భర్తేమో యని ఆసాస యనుకుంటూ యుందో ఆలాగే యనుకుంటూ ఆలాగే నడుస్తూ ఉంది రాత్రి తొమ్మిది గంటలప్పుడున్నూ !

ఆమె దృష్టిపథాన్ని యప్పుడప్పుడూ పడుతూ అవునా, కాదా యనిపించేవాడు నిజంగా ఆమె పెనిమిటే వాడు. వాని పేరు నాగడు. వాడు ఆ హఠాత్తు వరద కేమన్నా చటక్కున కొట్టుకు పోయినాడు. ఈదగలడు. కాని ఎందాకా యని ఈత్తాడు. ఆధార మేమైనా యుంటే కొద్దిగా నిలదొక్కుకొని ఒడ్డున పడ గలడు. కాని తొలీ వరదలో మనిషికి యసలే ఆధారం సున్న.

జంతువుకేదో స్వతస్సిద్ధమైన శక్తిసామర్థ్యం యనంతమైంది ఉండవచ్చును. కాని మనిషికి అలాంటిది ఉన్నట్టగపించదు. మనిషి శరీరనిర్మాణంలో కొమ్ములు లేవు. తోక లేదు. నాలుగు కాళ్లు లేవు. పోనీ–పడగ లేదు. కొండెం లేదు. ముడుచుకు పొయ్యే గోళ్లు లేవు. ముందుకు వచ్చే కోరలు లేవు. ముళ్లు లేవు పొలుసుల్లేవు. వేళ్ళ వేళ్ళమధ్యనూ చర్మం లేదు. ఏదీ లేదు. మనిషి కేదీ లేదని చెప్పొచ్చు.

మఱిన్నీ మనిషి అయినవాడికి తొలీ వరదలో ఏదైనా పోనీ ఓ ఆధారం చూచుకుంటాడా యంటే వాడి క్కనబడేవన్నీ అడ్లేకాని ఒక్కటీ సజావైంది దొరకదు. నురుగు యడ్డు. నురుగులో కంపడ్డు. ఇంతెందుకు ఒనగుడ్డే తనకడ్డు. పోనీ కొట్టుకు వచ్చే కల్పనాధారంగా చేసుకుంటాడా యంటే ఆ కలపలో వోచిక్కుంది. షాహుకార్లు కలపను కూనారం మీదుగా తెప్పలు గట్టి తోచుకువస్తూ ఉంటారు. అలాంటి తెప్పలు కొంత దూరం వచ్చేసరికి వాటి కంటె ముందంజ యయిన వరద ఆ తెప్పల్ని విడగొట్టి చెల్లాచెదరుచేసి ఆ కలపనూ అసలుసద్యః ఆ వరదకు విఱిగిపడ్డ చెట్లనూ ఏకంగావించి దొర్లించేస్తూవుంటుంది. ఈదే మనిషి షాహుకార్ల కలపెక్కేడా ఆ కలప నిలవకలప యవడం వల్ల పాకుడుకట్టియుండి జఱ్ఱునజారి తిరిగి గోదాట్లోపడిపోతాడు ఆ కలప దిగుచాయకుపోతుంది. ఇల్లాగామోసపోతాడు. యడివి చెట్టు దైన కొమ్మేదో దొరికిందా బ్రతుకు జీవుడా యనుకొంటూ కాస్తంత సేదతేరతాడు. కాని దాని తొఱ్ఱలోనో దాన్ని చుట్ట బెట్టుకునో మహాసర్పం కనుపించి ప్రాణాలు పైనున్నపాళంగా ఎగరగొట్టేస్తుంది. తొల్తి నాగడి కెంతనేపూ షాహుకార్ల కలప

తెప్పలయొక్క విడిపోయిన తుండ్లే దొరుకుతూవచ్చేవి. వచ్చి వచ్చి జాటిపోయేవి. ఆలా జాటిపోవడంలో ఆనకట్టుదరిదాపునకే జారిపోయినాడు పాపం! ఏం చెప్పగలం? మటి అక్కడ గడ్డి పరక పట్టుకున్నాడు. ఇంకో క్షణాన్ని పాముతోక పట్టుకుని దాన్ని వెనక్కులాగి అది కాటు వెయ్యబోతే బుడుంగున మునిగి పోయి నీట్లోనే 'అమ్మో' అన్నాడు. ఇంకోజాముకో ఎద్దు మూపురం సందెటగదించి కొంతదూరం ఈది, అది పట్టివ్వక పోతే, వదిలేసి ఆ వెనకాతలే కొట్టుకొస్తూవున్న ఇలారం ఎక్కి కూర్చున్నాడు. ఆలాకూర్చున్న నాగడిమీద కాకివాలింది. అదేదో బ్రహ్మరాక్షసి అని అనుకొని పిల్లిమంతరంవేసి ఆ కాకిని తప్పించుకుని, ఏటిలో కురికి అలసిపోయినాడు.

యోజిస్తే వాడి బతుకు ఆ సమయంలో ఎలాంటిబతుకు అయిపోయిందంటే—బుడగలో ఊపిరే వాడి ఊపిరి అన్నట్టయి పోయింది.

కనుచీకటి పడేవేళక్కామోసు నాగడికో పచ్చికొమ్మ కొట్టుకొస్తూ వున్నది చేతికిదొరికింది. కాని చీకట్లోదాని రంగా నిందికాదు. అదే వొడ్డనుకొని రక్కాడు. ఆకులు తగిలాయి చేతికి. ఎదోగడ్డం అనుకొన్నాడు. ఆ ఆకుల్ని ఇలా అలా వూపి "ఎవరు నీవు మనిషివా?" అని అడిగాడు. ఎవరూపలకలేదు. అయినా ఆలాగ్గానే గడ్డంపట్టుకొని వ్రేలాడుతూవున్న అభిప్రాయంతోనే దాన్ని వెంటాడించాడు. అదో సుడిగుండంలో గిర్రున తిరిగి, అవతల దూరంగా వున్నదల్లా, ఈ తట్టుకు నాగడి సమేతంగా వచ్చిపడింది. ఏలాగైతేం రాత్రి 9 గంటలకు నాగడు గోదావరీప్రాక్తీరానికి చేరుకున్నాడు.

చేరుకున్నాడు! కాని చేరుకున్న లాభమేమిటి? చీకటి అయో మయం. మనిషీ మాకూ ఒకటే అన్నట్టుంది అంతాను.

మేఘాలు మెటిస్తే కద్దు వెల్తురు. మేఘాలు ఉటిమితే కద్దు చప్పుడు. కాని పిడుగు పడితే? వడగ తగిల్తే? నాగడు! నాగడు! మృత్యుదేవతయొక్క కఠోరదంష్ట్రాకరాళాల్లోంచి యివల బడ్డ నాగడు! చచ్చిపోతాడే! వాడి బుజ్జి చిల్లడి నెత్తురు వట్టియి పోతుందే!

ఆ చిక్కు సమయంలో నాగడికెలా తోచిందో! "ఒలేవ్" అని కేకేశాడు. వాడి కాళ్ళదగ్గిరసానే వుంది ఆదాకా నడిచినడిచి ఉన్న వాడిపెళ్ళాం. ఆ ఆడమనిషి ఏమన్నా "నివ్వేనంట్రా!" అంది. "అవును నేనే" అన్నాడు నాగన్న.

ఇద్దరూ కూడా ఒక్కమాటు పైచీకు ఆకాశంకేసి చూచారు. "నిన్న సాయంకాలం లంకమీద మనం ఉన్నప్పటి ఆకాశానికీ ఇప్పటి ఆకాశానికీ ఎంతతేడా ఉందో చూశావంట్రా?" అంది పిల్ల. నాగడు "దీని ముండామోసిన వరద!" అన్నాడు.

"ఇంకిప్పుడీ చీకట్లో ఎక్కడికి పోతాం?" అంది పిల్ల. నాగడు "ఎక్కడికి పోతాం?" అన్నాడు.

ఇద్దరూ అలా కూలబడ్డారు గట్టుమీద. నాగడు అడిగేడు "ఒలేవ్! నీవు ఇన్నాళ్ళనుంచీ చేపలమ్మిన రూపాయలు లంక మీద ఏదరిని కప్పెట్టావే?" అని. పిల్ల అంది "ఆ దరినే గుడిసెలో ఉత్తరదెస. కనిపించలే?" అని. కనిపించడానికేం లే. అవి మోగించిన పెద్దరాయే కొట్టుకుపోయినప్పుడు అవి ఉంటాయే వెట్టిదానా!" అన్నాడు నాగడు. అంటూ ప్రేమకొద్దీ పెళ్ళాం శరీరాన్ని తడుముతూ—

"నీ కాలివేళ్ళను మట్టెలున్నాయా?" అన్నాడు.

"ఆ" అంది పిల్లి.

"అయితే నడిచి పోదాం! లే! మనవూరు! నీ మట్టెల చప్పుడుకి పురుగు పుట్రా ఉంటే తప్పుకు పోతాయి. భయం లేదు." అన్నాడు నాగడు. ఇద్దరూ లేచి నడుస్తూయున్నారు. పిల్లవి, మట్టెలు చప్పుడు అవుతూయుంటే నాగడింకా అంటాడు "ఇల్లాంటి చప్పుడేనే పొడుగూతా నేనీ పొద్దు గోదారి మీద వచ్చి ప్రాణం పోయీప్రాణంగా ఈత్తూవున్నంతసేపూ నేను విన్నాది. ఇలాంటి చప్పుడేనే నేను విన్నాది! ఈ మట్టిల చప్పుడేనే నీ మట్టిలుచప్పుడేనే!" అన్నాడు నాగడు. ఆలా అంటున్న నాగడికి ముందు నడుస్తూ పైయూసుకు జవాబుగా పిల్ల అంది. "మఱీ పొద్దల్లా నీకోసమై ఈ గట్టుమీద నడిచిం దెవరనుకుంటున్నావు? నేనే ఈ మట్టిల్తో, మట్టెల్తో నేనే! నేనే!" అంది.

ప్యారీ పారవమౌంటు

హిందూ ముస్లిమ్ ఐకమత్యం రాజకీయంగా ఎంత కుదరకుండా పోతూవున్నా, సాంఘికంగా విజయవంతం గావడం తఱుచు చూస్తూవుంటాం, వింటూవుంటాం; ఒక్కొక్కప్పుడనుభవంలోకే వస్తూయుంటుంది. అటువంటి అనుభవం కలిగినప్పు డనుకోకతప్పదు. "హిందువులేమిటి? మహమ్మదీయులేమిటి? సమస్తసృష్టి సర్వేశ్వరమయం, సర్వేశ్వర మాయ" అని అనుకోక తప్పదు. మహోచిత్రం! మనుష్యులెంత తప్పుకు